

P. Imréné (Klein Rózsa) 100 Éves Születésnapján

A kép 2007-ben készült, a századik születésnapomon.

Mikor ide visszakerültem Budapestre, akkor "újra" aktivizáltam magamat. Jelentkeztem a Művelődési Minisztériumban, és tolmácsoltam hosszú ideig, még hetvenéves koromban is ott dolgoztam. Amikor jöttek külföldi vendégek, akkor kellett tolmácsolnom, főleg románoknak, de francia meg angol nyelven is. Általában egy-két embernek, kulturális küldöttségnek és egy-két magasabb rangú személynek tolmácsoltam. Hát a sorbonne-i diploma is sokat számított. Mikor elkezdtem, már akkor nyugdíjas korú voltam. És ez nem minden nap volt, alkalomszerűen, amikor jött vendég, akkor hívtak.

Zsuzsa lányom most Franciaországban él a férjével, és két fiuk van, Michel és Axel. A másik lányom, Éva újságíró. Férjétől elvált. Két fia van, Dániel és Dávid. Négy fiúunokám van. Bennük megvan a zsidó identitás. Zsidónak tartják magukat feltétlenül.

Soha nem voltam Izraelben, de nagyon szerettem volna legalább egyszer eljutni oda. A lányaim voltak az unokáimmal. Bennük többször felmerült, hogy esetleg kint maradnak, de a klíma meg a család hazahúzta őket. A szocializmus alatt voltak olyan barátaink, akik elmentek Bécsbe, és Bécsből illegálisan mentek Izraelbe. Én akkor ezt nem akartam megkockáztatni, meg aztán már nem voltam fiatal sem.

Évente egyszer mostanában is elmegyünk a zsinagógába, Hosszúnapkor a Dohány utcába, és gyertyát is gyújtunk.

Zsuzsa lányom férjének a családja sokkal inkább tart bizonyos vallási szokásokat. Amikor néha idejöttek, akkor mindig megtartottuk ezeket a szokásokat. Pésszahkor például a Zsuzsának az anyósa pésszahi ételeket főzött. Mi nem eszünk disznóhúst -- mondjuk, a férjem utálta, mert undorodott tőle, nem is kifejezetten talán vallási okból. Azt mondta, hogy még egyetemista korában tanult a galandféregről, és akkor annyira megundorodott, hogy soha életében nem evett disznóhúst. Az egyik unokám sem hajlandó megenni, meg én is úgy vagyok, már nem bírom a szagát se. A karácsonyt se szoktuk tartani. Amíg kicsik voltak az unokáim, akkor volt karácsony, volt fa is meg ajándék a lányaiméknál, de mondjuk, "Mennyből az angyal" soha. Amikor volt karácsony, akkor is inkább a többi gyerek miatt, akik az unokáimmal jártak iskolába.

A gyerekeim házasságánál is szempont volt, hogy zsidó legyen a társ. Mikor az unokáim kisebbek voltak, akkor próbálkoztak zsidó közösségbe járni. Éva lányom vitte őket ifjúsági szervezetekbe, amikor Magyarországon a kilencvenes évek elején megjelentek a különféle árnyalatú vagy szemléletű zsidó ifjúsági szervezetek. Én a Habonimra emlékszem, hogy akkor egy darabig jártak, aztán megunták. Akkor utána a Páva utcába is, nem tudom már, melyik volt. És aztán azt mondták, hogy nem kell a társulat. Nem is a zsidóság miatt, hanem a kölykök nem tetszettek, más baráti körök alakultak, és akkor azokkal szívesebben mentek. Utána már nem is akartuk erőltetni.

Én 1945 óta nem jártam Máramarosszigeten, de a lányaim voltak a svédországi rokonokkal, 2003-ban. Ella unokatestvérem megtalálta az ő házukat, és be is mentek. Abban most már három család lakik, nagyon kedvesen fogadták őket, le is fényképezték. Kimentek a temetőbe is, mert Ella édesapja még a háború előtt halt meg. Nagyon rendben van a temető, nagyon szépen gondozzák. [Máramaros]Szigeten már csak egy vagy két zsidó házaspár él, közülük valaki gondozza a temetőt.

Engem érdekel minden, ami történik, olvasom az újságokat is, hogy hogy halad a világ. Hát annyi változást észleltem az én száz évemben -- ugye. Hogy milyen változásokon mentem én magam át, hogy miken, miken mentem én keresztül -- hát két világháborút éltem meg.